

УДК 101.379.82

Мечиков С.А., аспірант 1-го року навчання ОНП «Філософія»**Науковий керівник: Шабанова Ю.О.**, д-р філос. н., професор кафедри філософії і педагогіки*(Національний технічний університет "Дніпровська політехніка", м. Дніпро, Україна)*

МЕТАМОДЕРН ЯК ПЕРЕДУМОВА ФОРМУВАННЯ ХОЛОНОМНОГО СВІТОГЛЯДУ

Звертання до дискурсу метамодерну має на меті осмислення світоглядних зламів сучасного періоду культури, який вперше в історії людства характеризується тим, що вбираючи в себе як всі здобутки минуло так і їх критику, демонструє якісно новий погляд на цілепокладання людського буття та відповідне передчуття «нової культурної парадигми». Найбільш поширена позиція тлумачення метамодерну, як часу, що об'єднує високі цінності модерну та їх заперечення, суцільну негачію постмодерном, визначається змістом «мета», розтлумачуючи приставку «мета» не в аристотелівському вимірі поняття «понад» або «до» емпіричного світу, а в платонівському сенсі. «Глибинне значення терміну філософ розкриває в «Парменіді», де використовує концепт *metaxis* для вираження співвідношення між річчю та ідеєю, як те, що одночасно розділяє і з'єднує світ ілюзії та реальності» [1, 124]. Особливість нового парадигмального виміру полягає в тенденції до холономності - цілісності, що враховуючи ідеї премодерну і модерну, не нехтує їх критикою постмодерном, прагне відновитися в новій якості смислів.

Здається, що людство вперше потрапляє в подібну ситуацію, звільнившись від домінування ідеологій, світоглядних трендів, культурних парадигм та їх монотематизмів. 21 століття демонструє небувалий досвід вільного вибору ракурсів та просторів осциляції, через яку й формується відчуття принципово нового світогляду й його культурного здійснення. Вперше в історії людства нескінченний простір невизначеності, непередбаченості, нестабільності й несподіваності можливих версій розгортання світових сценаріїв виступає константним виміром буття людини, що знаходить відображення в мистецтві, як випереджуючого відображення світоглядних зламів. Європейське Відродження вже демонструвало домінуванням мистецтва в культурних здійсненнях епохи. Але у добу Відродження мистецтво, однозначно відображало антропоцентричний поворот світогляду, як переосмислення античності крізь призму духовних здобутків середньовіччя. Тоді як сучасна культура, після складного досвіду відпрацювання різновекторних культурних парадигм, прагне якісного оновлення у вигляді врахування всього попереднього досвіду, а не чергового його протиставлення або відродження. Сьогодні культура й, зокрема мистецтво, вперше запитує цілісність, як еволюційний, якісно новий етап світорозуміння. В цьому запиті інтуїтивно-образний світ мистецтва не тільки відображає ці передчуття нової якості світогляду, а має виконувати місію його формування.

Аналізуючи тенденції мистецтва останніх десятиліть зазначимо їх специфічні особливості: «неоромантичний поворот» [2] в якості загострення крайнього суб'єктивізму; аполітичність та асоціальність тем та сюжетів; уявна наївність і нехитра в передачі безпосередніх переживань; пошук оновлених форм гармонійності через відновлення ідеалу краси, естетичний синтез прекрасного та потворного, піднесеного та низового, елітарного та масового.

Мистецький простір метамодерну виступає яскравим прикладом світоглядних змін в культурній парадигмі, яку умовно можна визначити через наступні характеристики:

Інтерактивність, що охоплює всі сфери людського існування та через яку, кожен має можливість включитися в живі, інсталяційні події (соціальні, політичні, релігійні).

Матеріали X Міжнародної науково-технічної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених «Молодь: наука та інновації»

Це сприяє принциповій зміні відношення до ролі соціальних акторів та формуванню суб'єкт-суб'єктного характеру здійснення культурної події.

Перформативність, яка сприяє «повному запобіганню таких вад постмодерну, як розсіювання, деконструкція та проліферація» [3]. Перформативність надає світогляду догматичного характеру, але ж замість віри, що керує релігійною свідомістю, метамодерний перформатизм забезпечує прийняття будь-яких сенсів внутрішніх безпосередніх переживань.

Особлива естетична чутливість, що сприяє через процесуальність соціальної події трансформації життєвих цінностей, ревізії загальноприйнятих норм мислення та проживання істини в її екзистенційному прояві.

Атопічність, як втрата онтологічного топосу та прагнення віднайти себе істинного без прив'язування до прийнятих соціальних норм та цінностей.

Нова простота, як новий рівень сентиментальності на кшталт неупередженої дитячої мудрості, що передбачає прагнення до нових понадсміслів, позбавлених прагматичного цілепокладання метанаративів, прагнення до метасміслів.

«*Реконструкція світу*» (В. Пахаренко) через деконструкцію усталеної картини буття до реконструкції сенсу, як увага до серйозного, справжнього, повернення до універсальних істин і цінностей.

Неоміфологізм (В. Пахаренко) згідно з яким, в індивідуальних побудовах міфічних моделей сучасного світогляду переважає свідомо обрана свобода.

Таким чином, зазначимо, що метамодерн, як передчуття нової культурної парадигми, що прагне відновити холономність через осциляцію між цінностями модерну та їх критикою постмодерном здійснює світоглядні злами через мистецький простір сучасної культури, формуючи тенденцію еквівокації трансцендентного та екзистенційного як новий тип практичної духовності.

Перелік посилань

1. Shabanova Yu.O. Metamodernism Man in the Wordview Dimension of New Cultural Paradigm / Anthropological Measurements of Philosophical Research No 18 (2020) P. 121-131

2. Vermeulen, T. & Van den Akker, R. (2010). Notes on metamodernism. Journal of Aesthetics & Culture.V 2 (1). pp. 56-77

3. Eshelman R. Performatism, or the End of Postmodernism // Anthropoetics 6, no. 2 (Fall 2000 / Winter 2001). URL:
www.anthropoetics.ucla.edu/ap0602/perform.htm